

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 348/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen liikenne- ja viestintäministeriön ja Helsingin kaupungin tekemästä sopimuksesta Maailman talousfoorummin kanssa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Ano Turtiaisen /at näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 348/2021 vp:

Onko yhteistyösopimusta Maailman talousfoorummin kanssa aikomus jatkaa,

mitkä ovat sopimuksen konkreettiset tavoitteet,

miksi ministeriö on suostunut allekirjoittamaan Maailman talusforummin kanssa sopimuksen, jossa se erikseen sitoutuu pitämään asioita salassa,

mikä sopimuksessa on ollut niin salamyhkäistä, että se on ollut tarve pitää salassa,

miksi sopimuksessa erityisesti kielletään missään yhteydessä kertomasta muille tahoille, kuten medialle, yhtään mitään tästä yhteistyöstä ilman kaikkien osapuolten erityistä lupaa,

mitä käytännössä tarkoittaa se, että Suomi ilmaisee sopimuksessa halunsa toimia Maailman talusforummin kumppanina ja neljännen teollisen vallankumouksen pilottitoteutusmaana,

mitä tällä sopimuskaudella on tehty ja kuinka siinä on edistytty,

aiotaanko Suomeen perustaa neljännen teollisen vallankumouksen toimipiste — mikä dokumenttien mukaan edellyttäisi Suomen liittymistä Maailman talusforummin jäseneksi,

miten tällaisen ulkoparlamentaarisen toimijan tehtävät tulevat poliitikoille ja kansalaisille tietoon, jos kyseinen toimipiste perustetaan,

kuinka poliitikot ja kansalaiset voivat valvoa tämän radikaaliin muutokseen tähtäävän suunnittelun asianmukaisuutta ja eettisyyttä Suomessa,

kuinka suomalaiset saavat etukäteen tietoa neljännen teollisen vallankumouksen keskeisestä tavoitteesta eli suunnitelmista toteuttaa digitalisaatio kaikilla elämänoilla,

kuinka suomalaiset voivat digitalisaatioprosessin yhteydessä itse vaikuttaa omaan elämänsä kohdistuviin muutoksiin,

onko Suomi mukana tai onko Suomen tarkoitus olla mukana transhuman-ihmisen kehitystyössä,

kuinka pian tällaisia transhuman-ihmisiä on Suomessa,

miten näette suomalaisten ihmisten elämän muuttuvan tällaisen digitaaliteknologian myötä,

näettekö tällaisessa transhuman-digitaaliteknologiassa eettisiä ongelmia tai uhkia, ja jos näette,

kuinka näette näiden uhkien minimoimisen mahdolliseksi,

kuinka ehkäistään sopimuksessa mainittujen henkilötietojen siirtymisen yhteydessä mahdollisesti tapahtuva väärinkäyttö,

mitä kyseisillä henkilötiedoilla tarkoitetaan ja

kuinka Suomi voi valvoa sopimuksen sisällön toteutumista?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriö, Helsingin kaupunki sekä Maailman talousfoorumi käynnistivät kesäkuussa 2020 kumppanuuden, jonka tavoitteena on digitalisaation, datatalouden ja automaatiokehityksen vauhdittaminen. Ministeriö sekä Helsingin kaupunki katsovat, että Suomen ja Maailman talousfoorumin välinen kumppanuus tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden kansainvälisen datayhteistyön tehostamiseen sekä Suomen dataosaamisen kansainvälisen vaikuttavuuden laajentamiseen. Suomen tavoitteiden näkökulmasta tämä tarkoittaa EU:n kestävän kasvun mahdollistavan digitaalisen siirtymän sekä ihmiskeskeisen datatalouden politiikkatoimien ja hyvien käytäntöjen skaalaamista globaalilla tasolla.

Sopijaosapuolien tekemä kumppanuussopimus on voimassa 30.6.2021 asti. Virallinen sopimusasiakirja on avoimesti saatavilla valtioneuvoston hanketietokannassa (<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM042:00/2020>). Sopimus on laadittu englannin kielellä, eikä siitä ole tehty suomenkielistä käännöstä. Sopimuksen laadinnasta on myös tiedotettu sekä järjestetty yhteistyön käynnistämisestä erillinen verkkoseminaari sidosryhmille.

Kumppanuuden sopijaosapuolet pitävät tärkeänä, että kumppanuudesta kolmansille osapuolille tapahtuva viestintä olisi kaikissa tilanteissa avointa, aktiivista, selkeää, ajantasaista ja mahdollisimman vuorovaikutteista. Kumppanuussopimuksen sisältämällä viestintää koskevilla ehdoilla sopijaosapuolet ovat halunneet varmistaa, että edellä mainitut viestinnälliset tavoitteet toteutuvat ja hankeviestintä tapahtuu yhteistyössä ja koordinoitusti kaikkien sopijaosapuolten kesken.

Kumppanuutta koskeva yhteistyö on keskittynyt Maailman talousfoorumin vuonna 2017 perustaman verkostokeskuksen (Centre for the Fourth Industrial Revolution Network, C4IR) ympärille. Tämän Maailman talousfoorumin hallinnoiman verkoston päätehtävänä on tukea vastuuta ja luotamusta korostavien uusien teknologisten ja digitaalisten toimintamallien ja ratkaisujen kehittä-

mistä ja jakamista. Näiden tavoitteiden mukaista toimintaa pyrkivät myös Maailman talousfoorumin kanssa kumppanuuteen ryhtyvät sopimusikumppanit edistämään. Suomen näkökulmasta politiikkatavoitteet ovat hyvin samansuuntaisia kuin EU:n digitaalista ja vihreää siirtymää koskevat linjaukset.

Kumppanuuteen liittyy keskeisesti niin kutsuttu Fellowship –ohjelma (stipendiaattiohjelma), jonka mukaisesti Maailman talousfoorumin kanssa kumppanuuden aloittaneet toimijat sitoutuvat nimeämään oman määräaikaisen kansallisen Fellow-edustajansa. Suomen Fellow – edustajaksi palkattu henkilö on ohjelmakaudellaan valmistellut projektia aiheesta ”Empowering Data Societies”, jonka puitteissa pyritään kehittämään uusia ihmislähtöisiä (MyData) tiedonhallintamalleja.

Kumppanuuden puitteissa Maailman talousfoorumi on esittänyt, että Suomi harkitsisi foorumin hallinnoimaan C4IR-verkoston (Centre for 4th Industrial Revolution, C4IR Network) kuuluvan kansallisen sivutoimipisteen perustamista, jonka toiminnan keskiössä olisivat tietopolitiikka- ja datatalousteemat. Tämän osalta on käynnistetty kansallisen tason arviointityö, jossa selvitetään, olisiko C4IR-verkoston sivutoimipisteen perustaminen Suomeen tarkoituksenmukaista ja mahdollista. Hankkeen seurannasta ja arviointityön ohjauksesta vastaa liikenne- ja viestintäministeriön koordinoima hankeryhmä. Hankeryhmän kokoonpano, sekä kokousten esityslistat ja pöytäkirjat ovat saatavilla valtioneuvoston hanketietokannassa.

Arviointityön alusta lähtien on ollut selvää, ettei kansallisen sivutoimipisteen perustaminen ja toiminnan käynnistäminen ole tarkoituksenmukaista, mikäli mukaan ei saada hankkeesta kiinnostuneita yrityksiä. Jos kansallisen C4IR-sivutoimipisteen perustamiseen päädytään, tämä tarkoittaa mukana oleville tahoille myös huomattavaa taloudellista resursointia ja Maailman talousfoorumin jäsenyyttä.

Arviointityö on edelleen kesken ja kaikkia C4IR-verkoston tarjoamia mahdollisuuksia ei ole pandemian johdosta kyetty hyödyntämään. Liikenne- ja viestintäministeriö selvittääkin mahdollisuutta jatkaa toimijoiden välistä kumppanuussopimusta. Tavoite on jatkokaudella edistää erityisesti yritysten mukanaoloa ja luoda konkreettinen etenemispolku Suomeen mahdollisesti perustettavan C4IR-sivutoimipisteen konseptoinnin ja organisoinnin kehittämiseksi. Linjauksia Suomeen mahdollisesti perustettavan C4IR-sivutoimipisteen organisoinnin osalta ei ole tehty, eikä ole tarkoituksenaan tehdä ennen kuin arviointityö on saatu päätökseen.

Nyt käsillä olevassa C4IR-verkostossa ei valmistella Suomea sitovia juridisia velvoitteita eli kansainvälisiä sopimuksia tai lainsäädäntöä. Lainsäädäntötoimet ja sopimukset edellyttävät aina asia käsitteilyä eduskunnassa. Suomen politiikkatyö digitalisaatiokysymyksissä perustuu hallitusohjelmaan ja sen täytäntöönpanoon. Valtioneuvoston hankkeet materiaaleineen ovat saatavissa verkossa valtioneuvoston hanketietokannassa.

Suomi ei ole mukana transhuman-ihmisen kehittämisessä, ja nyt käsillä oleva yhteistyö Maailman talousfoorumin kanssa painottuu datatalouden rakenteiden kehittämiseen. Maailman talousfoorumin digitalisaatiotyöstä on saatavilla tietoa sen verkkosivuilla.

Talousfoorumin kanssa tehdyn kumppanuussopimuksen 2 artiklassa kuvataan niitä kokonaisuuksia, joiden parissa Suomen Fellow-edustaja voi työskennellä. Henkilötietojen osalta siinä on kyse teoreettisesta työstä datan hallintomallien kehittämisessä eikä henkilötietoaineistojen siirtämisestä. Yleisesti todeten henkilötietojen käsittelyä koskee tietosuojalainsäädäntö, kuten Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus. EU:n tietosuoja-asetuksen yhtenä tavoitteena on ehkäistä henkilötietojen väärinkäyttöä asettamalla käyttötarkoitussidonnaisuuden kaltaiset yleiset periaatteet henkilötietojen käsittelylle sekä säätämällä rekisteröidyn oikeuksista ja rekisterinpitäjän velvollisuuksista.

Helsingissä 21.6.2021

liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka

VN/15086/2021